

Handlingsplan for styrking av læringsmiljøet ved Universitetet i Bergen 2013-2015

Innhold

1 Innledning

- 1.1 Forord
- 1.2 Introduksjon

2 Styringsdokumenter

- 2.1 Lov om universiteter og høyskoler
- 2.2 Lov om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv.
- 2.3 Lov om forbud mot diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne
- 2.4 Lov om planlegging og byggesaksbehandling
- 2.5 Norge universelt utformet 2025
- 2.6 Strategi 2011-2015 Universitetet i Bergen
- 2.7 Regler for Læringsmiljøutvalget
- 2.8 Læringsmiljøhåndboken
- 2.9 Sørviserklæringen
- 2.10 Handlingsplan for likestilling

3 Det fysiske læringsmiljøet

- 3.1 Kvalitet
- 3.2 Kvantitet
- 3.3 Universell utforming
- 3.4 Kontinuerlige tiltak
- 3.5 Engangstiltak i prioritert rekkefølge

4 Det psykososiale læringsmiljøet

- 4.1 Veiledningstjenester
- 4.2 Studentundersøkelser
- 4.3 Studiestart og fadderprogram
- 4.4 Studentlokaler
- 4.5 Kontinuerlige tiltak
- 4.6 Engangstiltak i prioritert rekkefølge

5 Det organisatoriske læringsmiljøet

- 5.1 Studentmedvirkning
- 5.2 Nasjonalt samarbeid
- 5.3 Informasjon
- 5.4 Kontinuerlige tiltak

1 Innledning

1.1 Forord

(Ved rektor og universitetsdirektør.)

1.2 Introduksjon

Innføringen av Kvalitetsreformen medførte økte krav til studentenes læringsmiljø, noe som kom til uttrykk blant annet gjennom styrket lovgivning. For eksempel slår Universitets- og høyskoleloven fast at alle universiteter og høyskoler skal ha et eget læringsmiljøutvalg. Disse utvalgene skal bidra til å sikre at lovens bestemmelser i § 4-3 om studentenes læringsmiljø overholdes. Universitetsstyret vedtok i 2003 retningslinjene og sammensetningen av Læringsmiljøutvalget ved Universitetet i Bergen, og i 2012 ble Rådet for studenter med funksjonsnedsettelse innlemmet i Læringsmiljøutvalget.

Universitetsstyret vedtok Handlingsplan for styrking av universitetets læringsmiljø 2011-2013 i 2010. Handlingsplanen har vært et viktig redskap i arbeidet med å forbedre læringsmiljøet, og en videreføring av denne er derfor hensiktsmessig. Læringsmiljøutvalget skal gjøre opp status for tiltakene i handlingsplanen to ganger i året.

For at studentene skal kunne oppnå det forventede læringsutbyttet, er det avgjørende at forholdene ligger til rette for læring. Denne handlingsplanen beskriver hvilke tiltak for styrking av læringsmiljøet Universitetet i Bergen planlegger å igangsette og/eller fullføre i løpet av perioden frem til sommeren 2015. Begrepet "læringsmiljø" er her definert som de samlede fysiske, psykososiale og organisatoriske forhold som legger til rette for den enkeltes studier. Disse er beskrevet i henholdsvis kapittel 3, 4 og 5. Vær oppmerksom på at de ulike områdene til en viss grad overlapper selv om de er beskrevet i hvert sitt kapittel. De relevante styringsdokumentene er kort beskrevet i kapittel 2.

2 Styringsdokumenter

2.1 Lov om universiteter og høyskoler

Ifølge Universitets- og høyskoleloven har universitetsstyret det overordnede ansvar for studentenes læringsmiljø. Styret har ansvar for at læringsmiljøet er fullt forsvarlig ut fra en helhetsvurdering av studentenes helse, sikkerhet og velferd.

2.2 Lov om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv.

Studenter er omfattet av arbeidsmiljølovens bestemmelser om helse, miljø og sikkerhet.

2.3 Lov om forbud mot diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne

Formålet med Diskriminerings- og tilgjengelighetsloven er å fremme likestilling og likeverd, sikre like muligheter og rettigheter til samfunnsdeltakelse for alle, uavhengig av funksjonsevne, og hindre diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne.

2.4 Lov om planlegging og byggesaksbehandling

Plan- og bygningsloven inneholder bestemmelser om universell utforming av uteområder åpne for offentligheten, byggverk for publikum og arbeidsbygninger.

2.5 Norge universelt utformet 2025

Regjeringens handlingsplan for universell utforming og økt tilgjengelighet 2009-2013 slår fast at Norge skal være universelt utformet innen 2025.

2.6 Strategi 2011-2015 Universitetet i Bergen

Universitetet skal ifølge dets strategi prioritere helhetlige læringsmiljø og gode studentarbeidsplasser, samt videreutvikle bruken av digitale hjelpemidler i undervisningen.

2.7 Regler for Læringsmiljøutvalget

Ifølge reglene skal utvalget bidra i planlegging av læringsmiljøarbeidet og nøye følge utviklingen hva angår studenters sikkerhet og velferd. Utvalget skal ha innsyn i klager institusjonen mottar, og skal kunne uttale seg om disse. Utvalget er også høringsinstans i saker som angår det helhetlige læringsmiljøet. Læringsmiljøutvalget rapporterer årlig til universitetsstyret, og utvalget ledes vekselvis av en student og av viserektor for utdanning.

2.8 Læringsmiljøhåndboken

Læringsmiljøhåndboken gir en oversikt over regelverk, retningslinjer og rutiner ved avvik, erstatning og forsikring, organisering og tjenestetilbudet ved Universitetet i Bergen.

2.9 Sørviserklæringen

Sørviserklæringen for Universitetet i Bergen er en oversikt over tilbud, tjenester og hjelp som universitetet forplikter seg til å gi en student, og hva universitetet forventer seg av studenten med hensyn til studieatferd og innsats. Sørviserklæringen er i samsvar med myndighetenes pålegg og retningslinjer. Sørviserklæringen inkluderer også en erklæring om studentarbeidsplasser.

2.10 Handlingsplan for likestilling

Lik rett til utdanning har i mange år stått sentralt i norsk utdanningspolitikk, og når noen har en rett, har noen andre en plikt. Handlingsplan for studenter med funksjonsnedsettelse er innlemmet i Handlingsplan for likestilling, noe som er i tråd med det utvidede likestillingsbegrepet. Det omhandler reell likestilling blant annet mellom personer med ulik funksjonsevne.

3 Det fysiske læringsmiljøet

Med fysisk læringsmiljø menes her de fysiske omgivelser og belastninger i studiesituasjonen som kan påvirke den enkelte students evne og mulighet til læring. Studentarbeidsplasser er lokaler for egenstudier og kollokvier. I tillegg til studentarbeidsplasser sorterer lokaler som auditorier og laboratorier innunder det fysiske læringsmiljøet. Et læringscenter er et fysisk rom for integrering av fag og informasjonssøking der studenter, vitenskapelig ansatte, studenter, bibliotekarer og IT-personell kan møtes.

3.1 Kvalitet

En rekke forhold må være på plass før kvaliteten på det fysiske læringsmiljøet kan sies å være tilfredsstillende. Lokalene skal befinne seg nært fagmiljøet, og studentarbeidsplassene skal være gode og trygge. De skal ha tilfredsstillende inneklima, støynivå, belysning, renhold og inventar. Det skal være gode pausearealer i umiddelbar nærhet. Dekningen til det trådløse nettverket skal være god. Det skal være nok skrivere, stasjonære datamaskiner og stikkontakter. Alle studenter skal ha tilgang til lokaler med fleksible åpningstider, der hensynet til miljø er ivaretatt. Samtidig skal uvedkommende ikke få tilgang. Studentenes sikkerhet skal være ivaretatt også i bygningenes nærmiljø. Dessuten skal informasjon om lokalene være oppdatert og lett tilgjengelig, og studentene skal enkelt kunne melde fra om feil og mangler.

3.2 Kvantitet

Det skal være mange og store nok lokaler til at alle studentene kan delta i undervisningen og få plass i lesesaler, kollokvierom og lignende når de ønsker det.

3.3 Universell utforming

Universell utforming er et prinsipp for utforming av løsninger som innebærer at alle – uansett funksjonsevne – skal kunne benytte hovedløsningen uten tilpasninger. Dette gjelder ikke bare bygninger, men også uteområder og for eksempel elektroniske verktøy.

3.4 Kontinuerlige tiltak

De følgende tiltakene skal gjennomføres kontinuerlig.

- Øremerking av midler til hastetiltak for tilgjengelighet for studenter med nedsatt funksjonsevne.
- Montere stikkontakter ved alle studentarbeidsplasser som mangler dette.
- Sørge for god dekning av trådløst nettverk i alle lokaler med studentarbeidsplasser, undervisningslokaler og lignende.
- Følge opp behovsmeldinger i UiBs elektroniske meldesystem Lydia.
- Gjøre det enkelt å reservere rom som kan brukes til kollokvier og egenstudier på nett.
- Følge opp klager forankret i Sørviserklæringen.
- Overvåke inneklimate i de lokalene studentene benytter der det påvises problem
- Oppdatere oversikter over inventar og elektronisk utstyr i undervisningslokaler og lignende.
- Ivareta sikkerheten i og rundt universitetets bygninger ved hjelp av vakthold, belysning og andre tiltak.
- Sørge for at det ved alle fakulteter og bibliotekfilialer finnes universelt utformede studentarbeidsplasser.
- Ved utbedring av gamle bygninger skal prinsippet om universell utforming følges så langt det er mulig.
- Sikre studentorganisasjonenes frihet til å foreta endringer i egne lokaler godkjent av Eiendomsavdelingen.
- Sørge for at skilt er universelt utformede.
- Montere anlegg for infrarøde signaler og teleslynge i de undervisningsrom der dette mangler.
- Som hovedregel ikke benytte studentarbeidsplasser til avvikling av eksamen.
- Jevnlig oppdatere statistikk om studentarbeidsplasser.

3.5 Engangstiltak i prioritert rekkefølge

Prioriteringsrekkefølgen er veiledende.

- 1 Renovere Nygård skole. Inntil dette er på plass skal Griegakademiet ha tilgang til midlertidige lokaler, og det skal foretas midlertidige reparasjoner av Nygård skole.
- 2 Bygge om Bjørn Christiansens hus med sikte på blant annet bedre undervisningslokaler, flere og bedre studentarbeidsplasser og læringscenter.
- 3 Bygge om Realfagbygget med sikte på blant annet bedre undervisningslokaler, flere og bedre studentarbeidsplasser og læringscenter.
- 4 Utbedre inneklimate i Dragefjellet skole.
- 5 Utbedre Sofie Lindstrøms hus.
- 6 Utbedre inneklimate i og fullføre ombyggingen av Sydneshaugen skole, inkludert flytting av informasjonssenteret for studenter fra Sydnesplass 12-13 til Sydneshaugen skole.

- 7 Utbedre Allégaten 66.
- 8 Utbedre inneklimate i lokalene som huser studentarbeidsplasser for masterstudentene i samfunnsøkonomi i Fosswinckels gate 14.
- 9 Utbedre inneklimate i Lauritz Meltzers hus.
- 10 Utbedre inneklimate og det universelt utformede toalettet i Ulrike Pihls hus.

4 Det psykososiale læringsmiljøet

Psykososialt læringsmiljø omfatter psykologiske og sosiale faktorer som har konsekvenser for trivsel, helse og yteevne på studiestedet. Dette inkluderer blant annet mellommenneskelig samspill og vern mot trakassering og psykiske skadevirkninger. Sosialt miljø, kultur og velferd bidrar til å fremme det psykososiale læringsmiljøet. Universitetet skal, i samarbeid med Studentsamskipnaden i Bergen, legge forholdene til rette for et godt psykososialt læringsmiljø.

4.1 Veiledningstjenester

Ansvar for veiledning av studenter er delt mellom universitetets veiledningstjenester og samskipnadens rådgivnings- og helsetjenester. Grensen mellom universitetets ansvarsområde og samskipnadens ansvarsområde kan virke uklar, selv om den faglige veiledningen er universitetets ansvar. Et tett samarbeid mellom samskipnaden og universitetet er derfor nødvendig for å skape et bevisst forhold til hvilke tjenester som er aktuelle for studentene i ulike sammenhenger.

4.2 Studentundersøkelser

Det gjennomføres i dag regelmessige undersøkelser som blant annet omhandler studentenes læringsmiljø. Eksempler er Studentbarometeret og samskipnadens trivselsundersøkelse. I 2010 gjennomførte universitetet en egen læringsmiljøundersøkelse, og i 2013 blir det gjennomført en generell studentundersøkelse som er en revidert versjon av denne og Studentbarometeret.

4.3 Studiestart og fadderprogram

Ved semesterstart hver høst arrangerer studentorganisasjonene fadderuken. Dette er en mottaksuke bestående av et mangfold av sosiale, kulturelle og sportslige aktiviteter for de nye studentene. For at fadderuken skal fungere som et tiltak for sosial integrering av alle de nye studentene, er det viktig at det i programmet blir tatt høyde for studenters ulike behov og bakgrunn. Universitetet i Bergen skal ha en sentral pott på minst en halv million kroner til aktiviteter i fadderuken. Midlene er øremerket til integrering av nye studenter i student- og universitetsmiljøet.

4.4 Studentlokaler

Et godt organisasjonsliv er en viktig faktor for et godt psykososialt læringsmiljø. En av de største utfordringene mange studentorganisasjoner møter er at de ikke har noe sted å drive sin virksomhet. Med lokaler til studentorganisasjoner menes her gode og tilgjengelige kontorer for studentorganisasjonene, men også større samlingslokaler der organisasjonene kan ha revyøvinger og lignende eller holde sine sosiale arrangementer som kommer alle studentene ved fakultetet til gode. Å sørge for dette vil være avgjørende for studentengasjement.

4.5 Kontinuerlige tiltak

De følgende tiltakene skal gjennomføres kontinuerlig.

- Støtte driften av studentlokaler praktisk og økonomisk.

- Jevnlig gjennomføre studentundersøkelser.
- Støtte fadderstyrene økonomisk og med koordinering. Det er behov for en sentral koordinering av fadderuken. Støtte Studentparlamentets mottak av nye studenter i januar praktisk og økonomisk.
- Opprettholde støtten til Kvarteret og inkludere bygningsmassen i Eiendomsavdelingens langtidspaner.
- Videreføre samarbeidet mellom samskipnaden og universitetet for å fremme helhetlig tenkning om veiledningstjenester.

4.6 Engangstiltak i prioritert rekkefølge

Prioriteringsrekkefølgen er veiledende.

- 1 Sørge for at studentene ved Det psykologiske fakultet får et studentlokale. Dette kan etableres i Bjørn Christiansens hus, i Vektergården, eller i en annen bygning i umiddelbar nærhet.
- 2 Sørge for at studentene ved Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet får et studentlokale. Dette kan etableres i Realfagbygget, Allégaten 66 eller i en annen bygning i umiddelbar nærhet.
- 3 Sørge for at studentene ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet får et studentlokale. Nærheten til fakultetets andre bygninger skal vektlegges. I mellomtiden kan studentene benytte kantinen i Lauritz Meltzers hus utenom åpningstidene etter avtale.
- 4 Utbedre Portnerboligen ved Det juridiske fakultet.
- 5 Gjenreise villaen i Olav Kyrres gate 53 slik at den kan huse Kvarterets driftsorganisasjoner og andre sentrale studentorganisasjoner. Når dette er gjort kan Nygårdsgaten 1b selges. Det samme gjelder Fosswinckels gate 7.

5 Det organisatoriske læringsmiljøet

Organisatorisk læringsmiljø handler om systemforhold som for eksempel tilrettelegging, fordeling og ledelse av arbeid. Informasjonsflyten til studentene og tilbakemeldinger er sentrale punkt.

5.1 Studentmedvirkning

Studentene selv står sentralt i utformingen av eget læringsmiljø gjennom sine tillitsvalgte. Dette gjelder både studentorganene på de ulike nivåene og studentrepresentantene i styrer, råd og utvalg.

5.2 Nasjonalt samarbeid

Universell ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet arrangerer en årlig konferanse om inkluderende læringsmiljø, og har ansvar for og driver et nasjonalt nettverk for læringsmiljøutvalgene. I tillegg arbeider Universitets- og høskolerådet med styrking av læringsmiljøet.

5.3 Informasjon

For at alle studentene skal ha like muligheter for å tilegne seg nødvendig informasjon, må den være tilgjengelig for studenter med ulike typer behov. Med informasjon menes i denne sammenheng blant annet nettsider, brosjyrer, informasjon gitt til studentene på e-post og gjennom "Mi side" og skilting av eiendommer. Internasjonale studenter er dessuten avhengig av å få informasjon på engelsk.

5.4 Kontinuerlige tiltak

De følgende tiltak skal gjennomføres kontinuerlig.

- Sikre at all informasjon imøtekommer kravene om universell utforming og at den er tilgjengelig på engelsk.
- Årlig tildele Læringsmiljøprisen.
- Støtte studentorganene på alle nivå økonomisk og praktisk, og inkludere de tillitsvalgte i alle steg av beslutningsprosessene. Hyppig kontakt og svært lav terskel mellom ledelse og tillitsvalgte på alle nivå.
- Holde Utdanningsutvalget, fakultetene, universitetsstyret, studentorganene og andre relevante aktører orientert om Læringsmiljøutvalgets virksomhet. Avholde Læringsmiljøutvalgets møter ved fakultetene på omgang.
- Arrangere temamøter om universell utforming.
- Årlig avholde fellesmøte mellom Arbeidsmiljøutvalget og Læringsmiljøutvalget.
- Delta i den nasjonale referansegruppen for læringsmiljøutvalgene via Universell.

